

BERTA CÁCERES – KESKKONNAAKTIVIST

Materjali autor: Maarit Jõemägi

KOOLIASTE: IV kooliaste

AINETUND: Geograafia III kursus

LÕIMING: Füüsika IV kursus, teema: „Termodünaamika, energeetika”

ÕPITULEMUSED: **Õpilane**

- selgitab energiaressursside kasutamisega kaasnevaid poliitilisi, majandus- ja keskkonnaprobleeme.

Sobib laiendama teemat „Maailma energiaprobleemid”.

TUNNI PIKKUS: 45 min

ABIMATERJALID:

- Vajalik arvuti ja interneti kasutamise võimalus.
- ALLIKAS 1. Berta Cáceres (1971–2016)

SISSEJUHATUS: **Õpetaja juhhib klassiarutelu:**

7 min

- Milliseid erinevaid energiaallikaid oskavad õpilased nimetada?
- Milline on erinevate energiaallikate koormus keskkonnale? Positiivsed ja negatiivsed faktorid.

ÕPPIMINE:

25 min

Õpetaja jagab õpilased 3–4-liikmelistesse rühmadesse.

Õpetaja jagab õpilastele ALLIKA 1. Õpilastel tuleb leida vastused järgmistele küsimustele, kasutades abivahendit ja interneti:

- Kus asub Honduras? Kes on naabrid? Kasutades interneti otsingumootorit leidke vastamiseks kaart.
- Kes on lenkad? Kui palju neid on? Interneti otsimootoris saate kasutada ingl k mõistet *lenca*.
- Millega tegeleb COPINH?
- Miiks polnud lenkad rahul, et suurettevõtted soovisid rajada nende piirkonda tammi? Milles seisnes probleem?
- Kuidas hindate suurettevõtete tegevust? Milles seisnes nende tegevuse positiivne ja negatiivne pool? Kas pooldate nende tegevust või mitte, miks?
- Mis te arvate, mis motiveeris Berta Cácerest võitlema lenkade eest? Pange kirja põhjused.

Pärast küsimustele vastuste leidmist vaadatakse need ühiselt üle.

KOKKUVÕTE:
8 min

**VÕIMALUS
EDASITÖÖTAMISEKS:**

Õpilased sõnastavad, miks on nende meelest oluline pöörata suurprojektide elluviimisel tähelepanu ka kohalikele elanikele.

Õpetaja tutvustab Goldmani keskkonnaauhinna kodulehte <https://www.goldmanprize.org/about/>, mille põhjal tuleb täita järgmine ülesanne:

- Nimetage veel üks silmapaistev naiskeskkonnaaktivist.
- Kirjutage valitud keskkonnaaktivistist lühitutvustus.
- Millises piirkonnas auhinna pälvis?
- Mille eest talle auhind anti?
- Miks on teie meelest tema keskkonnavalane tegevus oluline?

Video Berta Cáceresest:

„Berta Cáceres: In Her Own Words" <https://www.youtube.com/watch?v=KjM81tYBew4>

ALLIKAS 1:

Foto 1. [https://en.wikipedia.org/wiki/Berta_C%C3%A1ceres#/media/File:Berta_C%C3%A1ceres_\(cropped\).jpg](https://en.wikipedia.org/wiki/Berta_C%C3%A1ceres#/media/File:Berta_C%C3%A1ceres_(cropped).jpg)

Berta Cáceres (1971–2016)

Keskkonnaaktivist, põlisrahvaste, LGBT ja naiste õiguste eest seisja

Berta Isabel Cáceres Flores sündis La Esperanza linnas ning kuulus piirkonna suurima põlisrahva, lenkade hulka. 1970ndatel olid Kesk- ja Lõuna-Ameerikas rahutud ajad. Tema ema, Austra Bertha Flores Lopez, oli poliitikas aktiivne ja abistas El Salvadorist saabuvaid põgenikke. Ülikoolis omandas Berta õpetajakutse ja hakkas ema jälgedes poliitilise aktivismiga tegelema.

1993. aastal oli ta üks Hondurase põliselanike õiguste eest seisva Hondurasse rahva- ja põlisrahvaste organisatsioonide nõukogu (*Council of Popular and Indigenous Organizations of Honduras – COPINH*) asutajatest.

2006. aastal palusid Rio Blanco regioonis elavad lenkad Cácerese abi, et uurida, miks hakkasid sellesse piirkonda hiljuti saabuma ehitusmasinad. Cáceres avastas, et kolm suurettvõtet – Hiina Sinohydo, Maailmapanga International Finance Corporation ja Hondurase riigiettevõtte Desarrollos Energéticos – on asunud nelja tammi ehitama. Rahvusvahelise õiguse kohaselt oleks pidanud Agua Zarca projekti planeerimisel konsulteerima kohalike inimestega, mida ei tehtud. Lenkad olid mures, et tamm piirab nende juurdepääsu veele, toidule ja ravimitele ning on ohuks nende traditsioonilisele eluviisile.

Cáceres viis koos kohaliku elanikkonnaga läbi ulatusliku kampaania ja kasutas kõiki nende käsutuses olevaid õiguslikke vahendeid, sh ka rahvusvahelisi, et tammi ehitamist takistada. 2013. aastal korraldasid Cáceres, COPINH ja kohalikud elanikud ehitusplatsil aastapikkuse protestiaktiooni, et takistada korporatsioonide juurdepääsu platsile. Sellega astusid nad vastu nii suurettvõtetele ja turvatöötajatele kui ka Hondurase sõjaväele, mida toetab USA. Hiina ja Maailmapank taandusid projektist, kuid Hondurase riigiettevõtte jätkas. Protestijad riskisid eluga, neid arreteeriti, neile tehti tapmis- ja vägistamisähvardusi ja kasutati muid heidutusvahendeid; mõned said surma. Cácerese ja teiste juhtide vastu esitati kriminaalsüüdistus riigiettevõttele kahju tekitamises. 2009. aastal arvas Pan-Ameerika Inimõiguste Komisjon Cácerese ohus olevate inimõiguste aktivistide nimekirja.

Oma tegevuse eest tammide projekti vastu protestimisel anti Berta Cáceresele keskkonnakaitse valdkonna prestiižseim auhind – Goldmani keskkonnaauhind.

2. märtsil 2016 lasid relvastatud sissetungijad Berta Cácerese tema kodu maha. Pan-Ameerika Inimõiguste Komisjon oli kohustanud Hondurasse valitsust kaitsma Cáceresest, kuid sellel päeval ei olnud korrakaitsjaid tema ohutust valvamas. 2018. aasta novembris mõisteti kaheksa meest Cácerese mõrvas süüdi. Kohus leidis, et mõrva tellis ja planeeris Hondurase riigiettevõtte juhtkond, kellele ei ole endiselt süüdistust esitatud.

Muu info:

Vt ka keskkonnaõiguse atlast, millele on märgitud mitu keskkonnakonflikti lenka rahva ja väliskorporatsioonide vahel: <https://ejatlas.org/>

Kasutatud allikad:

Wikipedia. *Berta Cáceres*. (Vaadatud 10.03.2019) https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Berta_C%C3%A1ceres&oldid=887131589.

Goldman Environmental Foundation. *Berta Cáceres*. (Vaadatud 12.03.2019) <https://www.goldmanprize.org/recipient/berta-caceres/>.

Lakhani, Nina. (30.11.2018). *Berta Cáceres: Seven Men Convicted of Murdering Honduran Environmentalist*. Guardian. <https://www.theguardian.com/world/2018/nov/29/berta-caceres-seven-men-convicted-conspiracy-murder-honduras>.

Foto:

[https://en.wikipedia.org/wiki/Berta_C%C3%A1ceres#/media/File:Berta_C%C3%A1ceres_\(cropped\).jpg](https://en.wikipedia.org/wiki/Berta_C%C3%A1ceres#/media/File:Berta_C%C3%A1ceres_(cropped).jpg)

